בית משפט לענייני משפחה בחדרה

ת"ע 18375-01-21 ב' נ. ב'

בפני כבוד השופטת יפעת שקדי שץ

המבקש **א.ב.**

נגד

המשיבים 1.**י.ב.**
2.מ.ב
3.א.צ
4.האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון משרדי ממשלה
570000605

בעניין: המנוח

פסק דין

במסגרת פסק דין זה נדרש בית המשפט להכרעה בטענות המשיבים להתיישנות ושיהוי ביחס לבקשה לביטול צו קיום צוואה שניתן ביום 24.10.2013 בענין צוואת המנוח.

הבקשה לביטול צו קיום הצוואה הוגשה למעלה משבע שנים לאחר שניתן הצו כאשר נטען, כי התגלו למבקש עובדות חדשות ובכלל כך עובדות הנוגעות למצבו הרפואי של המנוח בעת עריכת הצוואה.

<u>רקע עובדתי נדרש:</u>

1. ביום 24.10.2013 ניתן צו קיום צוואה (**"הצו"** או **"צו קיום הצוואה"**) אחר המנוח אשר נפטר ביום 12.6.2013.

2. ביום 7.12.2020 הגיש המבקש מר א.ב. (**"המבקש"** או **"א.ב."**) בקשה לביטול הצו.

המבקש הוא אחיהם למחצה של י.ב (**"י.ב."**), מ.ב (**"מ.ב."**) וא.צ (**"א.צ"**) (יחד - **"המשיבים"**). כולם - ילדיו של המנוח.

לאחר גירושי המנוח ואמו של המבקש, נישא המנוח בשנית לגב' ב. ז"ל (**"המנוחה"**) מנישואים אלה נולדו המשיבים.

המנוחה נפטרה ביום 8.12.2012 וצו ירושה לפיו בן זוגה - המנוח, יורש את כל רכושה ניתן ביום 4.4.2013.

3. בצוואה מיום 31.12.2012 ציווה המנוח את כל רכושו לילדיו י.ב, מ.ב. וא.צ וציין, כי לבנו א.ב אינו מוריש דבר (**"הצוואה"**). הצוואה נחתמה בפני שתי עדות - עו"ד ה. וגב' ש..

<u>טענות המבקש ב"בקשה לביטול צו קיום צוואה ולחיוב במסמכים":</u>

4. בעקבות בירורים וחקירות מורכבים ומאומצים הסתבר למבקש, כי צו קיום הצוואה ניתן במרמה וכי רשם הירושות הולך שולל. לטענתו, בין המנוח והמשיבים שררו יחסי תלות מוחלטים, המנוח היה תלוי בהם באופן מוחלט והמשיבים ניצלו את חוסר הישע של המנוח כאשר היה מצוי ביגון וללא כשרות וכך נישלו את אחיהם למחצה והבריחו נכסים בניגוד לרצון המנוח.

5. המנוח הבטיח למבקש עוד בנעוריו ובבגרותו, כי לא יופלה ולא יקופח לעומת אחיו החורגים וירש במשותף עם אחיו למחצה את נכסיו.

המנוח יצר קשר טלפוני עם המבקש ועדכן אותו, כי הוא מצוי בפגישה עם עורך דין מטעמו על מנת לערוך צוואה שתכלול את המבקש בחלוקת רכושו עם שאר ילדיו. שיחה זו היתה שנים לפני מותו אך זו היתה הוראת המנוח ורצונו.

6. על אף גירושי הוריו, המבקש והמנוח שמרו על קשר. בין המבקש למנוח שררו יחסים טובים אך מטבע הדברים מורכבים יותר מיחסי אב-בן שבשגרת חיים בתא משפחתי מאוחד. בשנים הספורות שקדמו לפטירת המנוח, ניסה המבקש לברר מדוע אביו אינו מצוי בקשר שוטף עמו.

בסוף שנת 2011 נפגש המבקש עם י.ב על מנת לברר את מצבו של אביו ולשמר יחסי משפחה טובים עם המשיבים. המבקש התייעץ עם י.ב כיצד יוכל להתקרב למנוח אך י.ב הסתיר מפני המבקש את מצבו הרפואי של המנוח, חסם את הקשר בין המבקש לאביו המנוח וניצל את קרבתו למנוח על מנת להרחיק את המבקש.

7. לצרכי פרנסה עזב המבקש את הארץ והתגורר ב_____ אולם נהג להגיע לביקורים בארץ מידי תקופה. לאחר שנודע למבקש כי אביו נפטר עזב את כל עיסוקיו בחו"ל. הוא לא הספיק להשתתף בלוויה וישב על אביו שבעה.

מ.ב וא.צ התעלמו מקיומו וי.ב התאמץ למנוע ממנו לשבת יחד עם שאר האבלים.

8. המבקש האמין כי מותו של המנוח היה פתאומי ולא חשד כי קיימת צוואה המדירה אותו או סותרת את רצונו האמיתי של המנוח.

9. ביום 12.11.2013 הוגשה בקשה בענין הצוואה. המבקש גילה שהמנוח ביטל צוואה קודמת והוריש את רכושו למשיבים בלבד. בשלב זה לא היה למבקש כל אינדיקציה לחשוב, כי הצוואה ניתנה תחת תרמית והונאה. מאחר והמבקש הודר מהעזבון, לא היה ביכולתו לברר את מצבו הרפואי של אביו והוא נתן אמון באחיו.

10. על מעשי המשיבים ניתן ללמוד גם מכך שהם פעלו למתן צו ירושה לאמם המנוחה כדי לוודא שירושתה מוסדרת טרם פטירת האב.

נוסף על כך, מלשון הצוואה ניתן ללמוד כי הכוונה היא שהדרת המבקש בצוואה תחול רק לגבי רכוש המנוח שמקורו בהונו הפרטי ולא בהונה של רעייתו המנוחה והדברים נלמדים

מציון הדברים בלשון הווה ללא התייחסות לזכויות מעותדות וזאת על אף שהמנוחה נפטרה כשלושה שבועות טרם עריכת הצוואה.

11. משך שנים חש המבקש מבוזה, מנודה ומושפל. המבקש נקלע למצב נפשי קשה ולא הבין את פשר הדרתו מעזבון אביו המנוח בניגוד לרצונו בעבר. המבקש ניסה להבין מה חטאו ותחושה זו רדפה אותו משך שנים ארוכות.

באמצע שנת 2019 שפך המבקש את ליבו בפני מר ש' עמו היה מצוי בקשרים עסקיים וחברתיים. מר ש' החל לחקור את המקרה ולתדהמתו התברר לו כי המנוח ערך את הצוואה פחות משישה חודשים לפני מותו בזמן שגסס.

הצוואה נערכה בזמן שהמנוח נשם את נשימות אפיו האחרונות כ"חולה הנוטה למות" ואושפז מעת לעת במרפאות ובבתי חולים לצורך טיפולים רפואיים מורכבים להארכת חייו.

החקירה העלתה שהצוואה נערכה כשהמנוח היה במצב פיזי ירוד באופן קיצוני כשהוא תלוי לחלוטין בחסדי המשיבים.

עוד התברר, כי המנוח היה נתון תחת השפעת סמים ומשככי כאבים ועוד בטרם קם מאבלו על רעייתו המנוחה ערכו המשיבים את הצוואה והכתיבו למנוח בניגוד לרצונו את הוראותיו המדירות את המבקש.

לאחר שנשלח מכתב התראה במסגרתו נדרשו המשיבים שלא לפעול בנכסי העזבון (מכתב מיום 24.9.2019) מיהרו המשיבים להשלים את רישום הזכויות בבית המנוח בהתאם להוראות הצוואה.

12. ערב התפרצות מגיפת הקורונה צעד מר ש' לצד רעייתו של המבקש והחל משוחח עמה לגבי המקרה. מר ש' ביקש מרעיית המבקש כי תספר לו את הסיפור כפי שחוותה אותו ואז נודע למר ש', כי רעיית המבקש ביקרה במוסד סיעודי ב_____ כחודש לפני פטירת המנוח וראתה להפתעתה את המנוח מרותק לכסא גלגלים. היא ניסתה לשוחח עמו ואף פנתה לעובדת סוציאלית כדי לברר את מצבו של המנוח אולם היא סירבה לסייע.

מיד לאחר המפגש המקרי י.ב נזף ברעייתו של המבקש ודרש ממנה שלא ליצור קשר עם המנוח. רעייתו של המבקש סיפרה למר ש' כי לא סיפרה על שיחה זו לבעלה על מנת למנוע ממנו צער, יגון ונזק בלתי הפיך לבריאותו.

13. המבקש עמד על כך שהמשיבים ניצלו את מצבו הבריאותי של המנוח ואת העדר כשירותו על מנת להכתיב לו את הוראות הצוואה.

14. בעניין זה מתקיימות הנסיבות הנדירות המצדיקות ביטול צו קיום צוואה שכן ראיות חדשות - עדותה של רעייתו של המבקש, עדותו של מר ש' וגילוי מעורבותו הפסולה של י.ב בעריכת הצוואה וכן מצבו הבריאותי הקשה של המנוח מצדיקות ביטול הצוואה אשר אינה מגלה את רצונו האמיתי של המנוח.

15. נוסף על כך, האופן בו קוימה הצוואה עומד בניגוד ללשון הצוואה לפיה ההדרה של המבקש תחול רק לגבי רכושו של המנוח שמקורו בהונו הפרטי ולא בהונה של רעייתו.

16. לבסוף טען המבקש לניכור הורי קיצוני בין המנוח לבין המבקש בתחום ההורשה בשל מעשי המשיבים; לתרמית והטעיה; להסתה והטעיה של רשם הירושות והמבקש.

<u>טענות המשיבים:</u>

17. המנוח והמבקש היו מנותקי קשר משך שנים ארוכות והדבר העיב על המנוח עד אחרון ימיו.

משך השנים ניסו המנוח וי.ב לייצר שיח עם המבקש אך ללא הועיל. המבקש לא סלח למנוח עוד מאז הפרידה מאמו.

18. כאשר עזב המבקש את הארץ, הוא לא שמר על קשר עם המנוח, לא דרש בשלומו לא ידע מה מצב בריאותו. המשיבים היו קשורים למנוח ושררו ביניהם יחסי משפחה מופתיים וקשר רציף.

19. ב-22 החודשים האחרונים לחייו של המנוח, הוא סבל מסרקומה אך על אף המחלה חשוכת המרפא היה המנוח עצמאי לחלוטין עד כחודש וחצי לפני מותו, אז נוכח מצבו הרפואי שהצריך השגחה הועבר המנוח להוספיס "X" ב_____.

המנוח התנייד בכוחות עצמו והיה עצמאי לחלוטין עד סמוך לאשפוזו.

המשיבים ציינו, כי רכב על שני אופנועים בבעלותו ממש עד למועד האשפוז וכי היה צלול מנטלית ונפשית על יומו האחרון כאשר היה בן 69.

20. הצוואה נערכה בפני שני עדים כחצי שנה טרם לכתו על דעתו וביזמתו והודיע למשיבים על הצוואה רק לאחר מעשה. המנוח הביע באופן נחרץ, כי לאור יחסו של המבקש אליו משך כל השנים, הוא אינו מעונין להוריש לו דבר.

21. מספר חודשים טרם מותו של המנוח הלכה לעולמה המנוחה, אמם של המשיבים ורעייתו של המנוח. המשיבים הסתלקו מעזבונה לטובת אביהם המנוח, כך שלמעשה לאחר לכתו של המנוח, ירשו המשיבים את רכוש הוריהם שהותירו אחריהם בעבורם.

22. המבקש ידע שהמנוח חולה בזמן אמת ולא בדיעבד וההתייחסות למפגש בין המנוח לרעייתו של המבקש היתה שונה מהמתואר על ידי המבקש. המפגש ביניהם היה טראומתי עבור המנוח ועו"ס המקום נדרשה להתערב. אמו של המבקש התקשרה לנחם את המנוח על מות אישתו וידעה על מחלת המנוח. הדבר לא הוסתר מאיש.

23. משמעות טענותיו של המבקש לענין צו הירושה של המנוחה היא, בפועל, דרישה לבטל את הצו שניתן בעניינה.

24. קיימים מספר טעמים המצדיקים סילוק התביעה על הסף:

<u>התיישנות</u>

מניין תקופת ההתיישנות חל מהמועד בו גילה המבקש את הבקשה לקיום הצוואה או את הצו שניתן. מטענות המבקש עולה, כי היה מודע לבקשה מיום 12.11.2013 כלומר תקופת ההתיישנות הסתיימה ביום 12.11.2020. המבקש המתין לסיום תקופת ההתיישנות ורק לאחר סיומה הגושה הבקשה.

<u>שיהוי</u>

גם אם אין תחולה לדיני ההתיישנות, הרי שהבקשה הוגשה בשיהוי בלתי סביר. הבקשה אינה מגלה עובדות חדשות שיש בהן כדי לבטל את צו קיום הצוואה. המבקש לא טען לעובדות חדשות שנודעו לו.

הצוואה, פרטיה וכל הנסיבות היו בידיעתו של המבקש כבר ביום 12.11.2013 ולא ברור איזה עובדה חדשה התגלתה רק עתה. המבקש ידע, כי המנוח חלה לפני מותו.

בנוסף טענו המשיבים, כי המתנת המבקש נוגעת לכך שהעדות לצוואה נפטרו.

הפסיקה מלמדת כי שיקולים של סופיות הדיון הביאו את בתי המשפט לקבוע, כי יש להגביל את כח התיקון או הביטול של צו שניתן.

<u>ההליך המשפטי</u>:

25. ביום 7.7.2021 התקיים דיון. לאחר שעמדו הצדדים על טענותיהם נדרשה הכרעה בטענות המקדמיות שהעלו המשיבים ונקבעו המועדים להגשת השלמת טיעון בכתב בענין זה.

26. המבקש טען, כי במועד עריכת הצוואה היה המנוח תחת טיפול אשר פגע בצלילותו ובכשרותו ; כי המשיבים לא הציגו שינוי לרעה במצבם עקב השיהוי הנטען ; כי המשיבים ויתרו על חקירת העדים מטעמו אשר עדויותיהם תומכות בטענות הביטול; כי ההתנגדות לחשיפת התיק הרפואי אינה ענייינית וכי ללוחות הזמנים משמעות שכן במועד בו חתם המנוח על הצוואה, ללא ספק היה כבר נתון תחת טיפולים שפגעו בכשירותו.

בהתייחס לטענות ההתיישנות והשיהוי טען המבקש, כי הוא לא ידע על האשפוז ועל היותו של אביו חולה סופני העומד למות וכי לא מתקיימות הנסיבות של הסתמכות ושינוי מצב לרעה באופן התומך בקבלת טענת השיהוי.

27. המשיבים הדגישו, כי צו לקיום צוואה מהווה מעשה בית דין ומעמדו כשל פסק דין ועל כן אין לדון בבקשה לשינויו שעה שאין נסיבות חדשות מעבר למה שהיה בפני בית המשפט עת ניתן הצו. יש להציג ראיות מוצקות שלא היו ידועות למבקש ביטול הצו במועד בו ניתן הצו.

המשיבים הוסיפו, כי גם לשיטת המבקש לפיה רעייתו סיפרה לו רק בשנת 2019 על שיחת הטלפון עם המשיב 1, הרי שהבקשה הוגשה רק בסוף חודש אוקטובר 2020, כשנה לאחר שנשלח מכתב מטעמו של המבקש בענין זה.

עוד נטען, כי המבקש ידע אודות הצוואה כבר ביום 12.11.2013; כי הראיות החדשות עליו נסמך המבקש (עדותה של רעייתו ועדותו של מר ש') אינן מהוות ראיות המצדיקות ביטול צו קיום הצוואה; וכי היה בידי המבקש לברר את כל העובדות הנוגעות למצבו של אביו בזמן אמת.

המשיבים חידדו את הטיעון שמשמעות קבלת פרשנותו של המבקש לצוואה משמעה ביטול צו הירושה שניתן למנוחה.

בהתייחס לטענות לגבי מצבו של המנוח טענו המשיבים, כי המבקש לא הציג עובדה שיש בה כדי להצביע על העדר כשירות וכי מהמסמכים שהוצגו בדיון עולה, כי כשבועיים לפני מותו צוין, כי המנוח "בן 3+68 מתגורר בגפו ב_____, עצמאי בתפקודו עד לפני מספר ימים".

כלומר, המסמכים תומכים בטענה, כי המנוח היה כשיר ועצמאי וכי מבחינתו היו לו שלושה ילדים בלבד.

אשר למשמעות השיהוי טענות המשיבים, כי העזבון חולק וכי חלף המועד הנדרש לשמירת המסמכים לאחר מותו של חולה.

28. ברשות בית המשפט הגיש המבקש התייחסות משלימה וטען, כי לא יכול היה לדעת שהמנוח חולה הנוטה למות ומאושפז בהוספיס לחולים סופניים משום שהמשיבים חסמו וניצלו לרעה את הריחוק הגאוגרפי בה היה מצוי.

המבקש האמין כי המוות היה פתאומי והאמין כי הדרתו מהצוואה נעשתה כאשר המנוח צלול וכשיר ואילו היה יודע כי המשיבים שכרו את שירותיה של עורכת דין על מנת שתערוך לאביו צוואה כשהוא נתון במצב בלתי הפיך ואינו כשיר, היה תוקף את הצוואה בזמן אמת.

המבקש הדגיש כי שיקול הדעת של בית המשפט בכל הנוגע להתייחסות לטענת שיהוי מופנית להסבר לשיהוי וסבירותו ולא למשך הזמן.

לבסוף טען המבקש, כי הוראות הדין מחייבות שמירת מידע רפואי למשך זמן ממושך מהנטען על ידי המשיבים.

<u>דיון והכרעה</u>

29. הליך תיקון או ביטול צו ירושה או צו קיום צוואה מוסדר במסגרת הוראות סעיף 72(א) <u>לחוק הירושה</u>, תשכ"ה- 1965, הקובעות כך:

"(א) נתן רשם לעניני ירושה או בית משפט צו ירושה או צו קיום, רשאי כל אחד מהם, לגבי צווים שנתן, לפי בקשת מעוניין בדבר, לתקנם או לבטלם על סמך עובדות או טענות שלא היו בפניו בזמן מתן הצו; ואולם ראה רשם לעניני ירושה שלא להיזקק לעובדה או לטענה שהמבקש יכול היה להביאה לפני מתן הצו, או שיכול היה להביאה לאחר מכן ולא עשה כן בהזדמנות הסבירה הראשונה, יעביר את הבקשה לבית המשפט.

תקנה 27(ג) לתקנות הירושה, התשנ"ח-1998, העוסקת בדיון בבקשה לביטול או לתיקון צו קיום צוואה, קובעת כך:

"הבקשה תידון בפני בית המשפט או הרשם לענייני ירושה, לפי הענין, אולם אם הוגשה הבקשה לרשם לעניני ירושה, והוא ראה כי נתקיים אחד מן התנאים הקבועים בסעיף 67א(א) לחוק או אם ראה שלא להיזקק לבקשה לפי סעיף 72 לחוק, יעביר את הבקשה לבית המשפט כדי שידון בה; בית-המשפט רשאי שלא להיזקק לעובדה או לטענה שהמבקש יכול היה להביאה לפניו לפני מתן הצו, או שיכול היה להביאה לאחר מכן ולא עשה כן בהזדמנות הסבירה הראשונה".

30. צו קיום צוואה מעמדו כשל פסק דין שכן הוא מכריע את הענין נשוא הדיון. עם זאת, הוראות הסעיפים שפורטו מעגנים חריג לכלל של סופיות הדיון ומאפשרים לפתוח מחדש צו קיום שניתן, על אף מעמדו, כאשר מתקיימים התנאים שנקבעו בחוק ופסיקה. לאור מעמדו של הצו כפסק דין והוראות הסעיפים האמורים, לא מתקיימת תקופת התיישנות של שבע שנים, כפי שנטען על ידי המשיבים אולם יש לבחון את סוגיית השיהוי.

31. בת"ע (ת"א) 100432-08 **נ.ל נ' ש.ו.** (20.9.2016) הובאה סקירה כללית על מעמדו של צו ולאחר מכן נקבע, כך:

"דיון בבקשה על פי סעיף 72 לחוק הירושה מחייב הפעלת שיקול דעת שיפוטי בשני מבחנים הכוללים הלכה למעשה שני תנאים מקדימים מצטברים:

<u>המבחן הראשון</u> - מחייב תשובה לשאלה האם קיימת עובדה שלא הובאה בפני בית המשפט קודם מתן הצו והאם היה בה כדי לגרום לקבלת צו שונה ממה שניתן.

<u>המבחן השני</u> - מחייב תשובה לשאלה, האם ניתן היה להביא את הטענה הכלולה בבקשה לביטול או לתיקון הצו בפני בית המשפט קודם להגשת הבקשה לביטול הצו ובמידה שהמבקש לא עשה כן בהזדמנות הסבירה הראשונה שהיתה לו - ידחה בית המשפט את הבקשה ואם ישתכנע בית המשפט כי המבקש עמד בשני התנאים שלעיל - יטה לקבל את הבקשה".

בית המשפט הוסיף וקבע, כי על בית המשפט ליתן דעתו, בין היתר, על מהותה, טובתה ומשקלה הלכאורי של העובדה או הטענה החדשה שהובאה לפניו.

32. בת"ע (ראשל"צ) 38846-07-12 **ב. ב. נ' א. א.** (16.9.2013) התייחסה כב' השופטת בן שחר לתנאים בהתקיימם בית המשפט רשאי לדחות את הבקשה לביטול צו קיום צוואה על אף גילוי עובדות חדשות, וקבעה כי בעיקרם של דברים, יש לבחון את **טיבו של השיהוי** והאם **במידה והעובדה היתה מובאת בפני בית המשפט קודם למתן הצו היה בה כדי לגרום לאי מתן הצו או למתן צו שונה**.

33. ברע"א 8920/08 **גנאים נ' האפוטרופוס הכללי** (13.5.2010) נדרש בית המשפט העליון לסוגיית משך הזמן המוקצה להגשת בקשה לביטול צו קיום צוואה בהתאם להוראות הדין כאמור.

בית המשפט קבע, כי המועד להגשת בקשה לביטול צו קיום צוואה אינו קצוב ואינו מוגבל אולם "...**אין בכך כדי לאיין את החובה להגיש את בקשת הביטול <u>בהקדם</u>**"; כי על בית המשפט לאפשר למבקש להביא ראיות להתגנדותו לקיום הצוואה כל עוד לא התיישן הענין או לא השהה המבקשת את הפנייה לבית המשפט יתר על המידה; כי הסעיף האמור אמנם פתח פתח לחריגה מכלל סופיות הדיון אולם פתח זה מצומצם; וכי "**אם בית המשפט מוצא כי בקשת הביטול הוגשה בשיהוי מאיין ונעדר הסבר מספק - רשאי הוא להחליט על דחייתה של בקשת הביטול על הסף**" (סעיף 4 לפסק הדין).

בע"א 5640/92 **י. אלוני ואח' נ' באומן** (28.4.1996) קבע בית המשפט העליון, כי במסגרת השיקולים שיש להפעיל כאשר נבחנת בקשה לביטולו צו, יש לבחון את מידת האיחור בהגשת הבקשה, את ההסבר לאיחור ואת מידת הסבירות של ההסבר שניתן לאיחור.

בנוסף, יש לבחון האם בשל האיחור יש קושי לברר את עובדות המקרה ואם השהיית הגשת הבקשה מקשה על אחד הצדדים להציג את החומר לביסוס טענותיו.

34. בת"ע (טבריה) 22121-03-10 **י.ה. נ' עזבון המנוחה מ.ה. ז"ל** (21.2.2011) סקר בית המשפט את הפסיקה המנחה בענין יישום הוראות הסעיף האמור (הרשימה המלאה של פסקי הדין מפורטת בסעיף 37 לפסק הדין) וזיקק את "עשרת הדיברות" להפעלת שיקול הדעת השיפוטי בבקשות לתיקון צו שניתן, כך:

א. קבלת בקשה לתיקון צו מהווה **חריג** ולא הכלל.

ב. האיחור והשיהוי בהגשת הבקשה לביטול צו נמדדים מהיום בו נודעה "העובדה החדשה" ולא מיום הפטירה אולם עם זאת, יש לבחון את האפשרות כי המבקש היה יודע על אותה עובדה חדשה לא בדק את הדברים כנדרש.

ג. מידת האיחור.

ד. ההסבר שניתן להגשת הבקשה באיחור והסבירות של ההסבר שניתן בהקשר זה.

ה. אמנם, ככל שההסבר לשיהוי סביר יותר לא תהיה במידת השיהוי מכשול; אולם למשך הזמן יש משמעות.

ו. ככל שהשיהוי נמשך לאורך זמן רב יותר, נטל השכנוע להסברת השיהוי הופך כבד יותר.

ז. על בית המשפט לבחון מה טיבה, מהותה ומשקלה הלכאורי של העובדה החדשה שמצדיקה את שינוי הצו שניתן.

ח. יש לבחון האם השהיית הבקשה מקשה על אחד הצדדים המעוניינים בעזבון בהבאת הראיות הנדרשות לשם ביסוס הטענות.

ט. מידת הפגיעה.

י. הקושי שהשיהוי עלול לגרום בבירור זכויותיהם המהותיות של הצדדים.

אם כן, לסיכום הדברים - מטרתו של המחוקק היתה לאפשר דיון מחודש לאחר שניתן צו ירושה או צו קיום צוואה בנסיבות בהן התגלתה עובדה חדשה שיש בה לשנות את הצו שניתן, כאשר יש להביא בחשבון את הסיבות בעטיין הוגשה הבקשה במועד בו הוגשה ואת המשמעות של העיכוב מבחינת הפגיעה ביכולת לברר את הטענות.

35. לענין היקף שיקול דעתו של בית המשפט בדיון בבקשה לביטול צו ואופן בירור הליך כזה הסביר ש. שילה בספרו **פירוש לחוק הירושה, תשכ"ה-1965** (כרך ג', 2002) בעמ' 81, כי בית המשפט רשאי לדחות על הסף בקשה לביטול או תיקון צו ירושה או צו קיום צוואה בנסיבות המהוות שיהוי, כאשר יש טענות שניתן היה להביא אותן טרם מתן הצו או שלא הובאו לאחר מתן הצו בהזדמנות הראשונה.

אבחן אם כן את השיקולים והדגשים המפורטים לעיל תוך יישום הדברים בענייננו.

<u>העובדות החדשות שהתגלו למבקש, טיבן, מהותן ומשקלן</u>:

36. הבקשה מבוססת על הטענה, כי התגלו למבקש עובדות נוספות שלא היו בידיעתו.

העובדות החדשות הנטענות הן שהמנוח לא נפטר באופן פתאומי אלא לאחר התמודדות עם מחלה סופנית; כי במועד עריכת הצוואה היה המנוח במצב פיזי ירוד; וכי היה תלוי לחלוטין בחסדי המשיבים.

עוד נטען, כי רק ערב התפרצות מחלת הקורונה גילה מר ש', עמו מצוי המבקש בקשרים עסקיים וחברתיים, לאחר ביצוע חקירות שונות ולאחר שיחה אקראית עם רעייתו של המבקש, כי המנוח היה מאושפז במוסד סיעודי כחודש לפני פטירתו.

המבקש הדגיש, כי עדותו של רעייתו, עדותו של מר ש' וגילוי מעורבותו הפסולה של המשיב 1 – י.ב מהווים נסיבות המצדיקות ביטול הצו.

37. ראשית יובהר, כי הטענה בדבר המשמעות של עדותו של מר ש' אינה ברורה כלל. מר ש' לא הכיר את המנוח ואין לו כל ידיעה אישית על המקרה.

בתצהיר ציין מר ש', כי "ביצע חקירה צולבת אצל צדדים שלישיים" שאת פרטיהם הוא מבקש להשאיר חסויים והסתבר לו שהצוואה נערכה בזמן שהמנוח גסס וכי הצוואה נערכה כאשר המנוח נתון תחת השפעת סמים ומשככי כאבים.

מעבר לעובדה שמדובר בעדות שאינה ממקור ראשון, מר ש' לא ציין כיצד נודעו לו פרטים אלה ומי הגורם שמסר לו את המידע לגבי מצבו הרפואי של המנוח.

טיעון כללי לגבי גילוי מידע מספר שנים לאחר מות המנוח, מבלי לציין מי מסר את המידע, על מה הטענה נסמכת, האם מדובר במידע שלא ניתן היה לאתר קודם לכן, ללא ציון התייחסות ספציפית או הצגת ראיה ולו חלקית וקלושה - אינו מהווה "עובדה חדשה" המצדיקה בירור מחודש ובדיקת צוואה שקוימה.

ההתייחסות להשפעת המשיבים על המנוח ולהיותו של המנוח תחת השפעת סמים ומשככי כאבים במועד עריכת הצוואה מחייבת היתה ציון המקור לידיעה זו ופירוט מלא לגבי הטענה (ודאי בנסיבות בהן מדובר בידיעה שלכאורה התגלתה רק שנים לאחר מות המנוח). לא ניתן להסתפק באמירה כללית לתלות מוחלטת של המנוח והעדר צלילות ולהיתלות באמירה כללית זו כהצדקה לבירור נסיבות עריכת הצוואה שנים לאחר שקוימה.

אוסיף, כי גם תצהירה של גב' ב' אינו מהווה עובדה חדשה המצדיקה ביטול הצו. גב' ב' מעידה כי פגשה את המנוח במוסד סיעודי כחודש לפני מותו והוא נראה מבולבל. עדות זו אינה מבססת את טענת העדר הכשירות במועד בו נערכה הצוואה (כחמישה חודשים קודם לכן).

עוד אוסיף, כי הצוואה נחתמה בפני שתי עדות וכי מהמידע החלקי שהוצג במסגרת הליך זה עולה, כי עד סמוך למותו היה המנוח עצמאי. העובדה שהמנוח היה מאושפז סמוך למותו אינה גוררת מסקנה של העדר כשירות בתקופה שקדמה לאשפוז ואף אינה מעוררת תמיהה לגבי תוכן הצוואה.

כך גם העובדה שהמנוח היה חולה בעת עריכת הצוואה אינה פוגמת - כלשעצמה - בכשירותו ויש הגיון בהנחה כי אדם בן 68 שחלה במחלה סופנית מבקש להסדיר את ענייניו בצוואה.

בנוסף, המבקש מסתמך על לוחות הזמנים והסמיכות בין מות המנוחה, עריכת הצוואה ומות המנוח - לא מצאתי שבלוחות הזמנים הנטענים יש כדי לבסס את טענות המבקש הן מאחר שלא מדובר בענין שלא היה בידיעת המבקש בזמן אמת; והן משום שהעובדה שהצוואה נערכה זמן קצר לאחר מות רעייתו של המנוח וכחצי שנה לפני מותו אינה מהווה מערכת נסיבות המבססת חשש לגבי כשירות או השפעה בלתי הוגנת. הדברים הגיוניים ומתבקשים בנסיבות בהן אדם שחווה את מות רעייתו, יודע שהוא חולה במחלה קשה ורצונו הוא להסדיר את חלוקת נכסיו שלא בהתאם להוראות דיני הירושה ועל כן הוא עורך צוואה.

בין יתר הטענות עמד המבקש על הפגם בצוואה מאחר והיא נערכה תוך מעורבות של י.ב. טענה זו נטענה ללא פירוט, ללא תימוכין, ללא הסבר מהי אותה מעורבות וכיצד התגלתה המעורבות הנטענת רק עתה.

אזכיר, כי הצוואה נערכה בנוכחות שתי עדות, אחת מהן עורכת דין. ככל שהמבקש מעונין היה לבסס את ההתנגדות על מעורבות זוכה בעריכת הצוואה היה עליו לטעון את הדברים

בצורה ברורה, להבהיר כיצד התקיימה המעורבות ולציין כיצד נודע לו על המעורבות בעריכת הצוואה רק עתה.

38. אם כן, לסיכום נקודה זו אבהיר, כי לא מצאתי בעובדת הנטענות כדי לעורר תהייה או קושי ביחס לצוואה ואף לא כדי להצביע על חשש, ולו מעורפל, בנוגע לכשירות המצווה.

טרם סיום הדיון בענין זה אוסיף, כי הטיעון לגבי פרשנות הוראות הצוואה ותחולתן אינו רלבנטי לבקשה לביטול הצו אלא לאופן קיומה וכי יש קושי עם אופן הפרשנות המוצע שכן לשון הצוואה אינה מגבילה את התחולה רק לנכסים המצויים בידי המנוח במועד עריכת הצוואה - הדברים לא עולים מנוסח הצוואה, ספק אם זו היתה הכוונה אולם ממילא, כאמור, אין זו טענה לביטול הצו אלא לדרך הקיום.

<u>השיהוי בהגשת הבקשה וההסבר שניתן להגשת הבקשה במועד בו הוגשה</u>:

39. הבקשה לביטול הצו הוגשה, כאמור, למעלה משבע שנים לאחר שניתן צו קיום הצוואה.

ההסבר שניתן לשיהוי בהגשת הבקשה הוא שרק במהלך שנת 2019 נודע למבקש, בעקבות חקירה שביצע מר ש', כי המנוח ערך את הצוואה כאשר הוא חולה סופני ומצבו הגופני ירוד וכי רק לאחר התפרצות מגיפת הקורונה נודע למר ש' כי רעיית המבקש ראתה את המנוח מאושפז ובכסא כלכלים כחודש לפני פטירתו.

בנוסף, כאמור, התבסס המבקש על לשון הצוואה - אשר היתה ידועה לו בזמן אמת; ועל הטענה בדבר השפעה על המנוח - מבלי שצוין מתי וכיצד מידע זה התגלה למבקש.

ראשית, סיבת מותו של המנוח (כתוצאה ממחלה ולא מוות פתאומי) היתה יכולה להיות ידועה למבקש בסמוך למוות (ככל שהדברים לא היו בידיעתו של המבקש על אף נוכחותו בשבעה; ויש קושי לקבל את הדברים שכן ניתן להניח שסיבת המוות היא ענין מדובר במסגרת שבעה, ודאי במקרה בו מצבו של המנוח היה ירוד, כפי שטוען המבקש).

שנית, הגשת הבקשה למתן צו קיום ונוסח הצוואה היו בידיעתו של המבקש כבר בחודש נובמבר 2013 (כך עולה מטענות המבקש עצמו), על כן יש קושי לקבל את הטענות שהוצגו כהצדקה להשתהות המבקש כמבססות הסבר סביר לאיחור בהגשת הבקשה.

שלישית, גם מהמועד הנטען לגילוי העובדות החדשות (אשר אינן חדשות ואינן מבססות עילה לביטול הצוואה) חלף פרק זמן של כשנה.

40. כלומר, חלק מהטעמים שהוצגו על ידי המבקש היו בידיעתו בסמוך למותו של המנוח (לשון הצוואה ולוחות הזמנים הנטענים); חלק יכולים היו להיות בידיעתו (סיבת המוות והאשפוז בסמוך למות המנוח); וחלק לא צוין מתי וכיצד הובאו לידיעת המבקש (השפעה ותלות מוחלטת וערפול עד כדי אי כשירות כתוצאה מתרופות משככות כאבים).

41. במסגרת השיקולים שעל בית המשפט לשקול, כאמור, עליו לתת את הדעת לתוצאות השיהוי ומידת הפגיעה הנובעת מהשיהוי.

הבקשה לביטול צו קיום הצוואה הוגשה לאחר פטירת העדים לצוואה, כך שהפגיעה באופן בירור טענות ביחס לכשירות המנוח ונסיבות עריכת הצוואה משמעותית. אוסיף, כי חלוף הזמן ודאי יקשה על שמיעת עדויות גורמי טיפול ואנשי מקצוע.

42. כך, כאשר אני בוחנת את המועד בו ידע המבקש את העובדות הנטענות בבקשה או המועד בו היה ביכלתו לדעת; את משך הזמן שחלף עד להגשת הבקשה; את הטעם שהוצג לאיחור ואת הפגיעה בצד שכנגד עקב ההשתהות- אני סבורה כי מדובר במקרה בו יש לראות בשיהוי מכשול שהמבקש אינו יכול לעבור ואשר חוסם את דרכו מבירור הטענות.

43. אציין, כי אילו הייתי סבורה כי אכן מדובר בטענות שלא ניתן היה לבררן בסמוך למתן הצו; או שמדובר בטענות שמבססות ספק לגבי כשירות המנוח, היה בידי המבקש להתגבר על מכשול השיהוי אולם הצירוף של חולשת הטענות; היעדר הפירוט לגבי הטענות ואופן גילוין כעת; משך הזמן שחלף והנזק שנגרם כתוצאה מחלוף הזמן מוביל לקביעה שאין מקום לאפשר בירור הטענות כעת.

אמנם דיני הירושה ביקשו להגמיש את העקרון של סופיות הדיון והרציונל לכך ברור אבל קבלת בקשה כמו הבקשה שלפניי משמעה התעלמות מוחלטת מהמשמעות של מתן צו והעקרון של הסתמכות על צו שניתן כדין.

<u>לסיכום:</u>

מאחר שלא מצאתי שהעובדות החדשות להן טוען המבקש הן עובדות שמבססות חשש לגבי כשירות המצווה במידה המצדיקה בירור טענות לאחר שניתן צו קיום; מאחר שלא מצאתי שמדובר בעובדות שלא ניתן היה לברר בסמוך למוות; מאחר והמבקש ידע על פטירת המנוח, על הגשת הבקשה למתן צו קיום צוואה ועל תוכן הצוואה בזמן אמת; מאחר והשיהוי בהגשת הבקשה לביטול הצו הוא כבד והנזק שנגרם כתוצאה מהשיהוי כבד אף הוא אני קובעת, כי לא מתקיימות הנסיבות המצדיקות את ביטול צו קיום הצוואה מיום 24.10.2013 בענין צוואתו של המנוח.

הבקשה לביטול הצו - נדחית.

אני מחייבת את המבקש בהוצאות המשיבים בסך כולל של 5,500 ש"ח.

<u>המזכירות תמציא את פסק הדין לצדדים ותסגור את התיק.</u>

<u>אני מתירה את פרסום פסק הדין בהשמטת כל פרט מזהה.</u>

ניתן היום, כ' חשוון תשפ"ב, 26 אוקטובר 2021, בהעדר הצדדים.

יפעת שקדי שץ, שופטת